

Enheten för region nord
Elisabeth Åkerlund, 010-730 9956

Lägesrapport Regeringsuppdraget Tillsyn inom bemanningsbranschen

Enligt Arbetsmiljöverkets regleringsbrev för 2016 ska Arbetsmiljöverket den 1 juni 2017 redovisa en lägesrapport till Regeringskansliet avseende uppdraget "Tillsyn inom bemanningsbranschen"

Uppdraget består av en tillsyns- och en informationsinsats som båda har en särskild inriktning mot systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetsgivarens introduktionsansvar:

- 1) "Planera och genomföra informationsinsatser som riktar sig till bemanningsanställda, bemanningsföretag och företag som regelbundet hyr in arbetskraft", samt
- 2) "Planera och genomföra tillsynsinsatser riktade mot bemanningsföretag och företag som regelbundet hyr in arbetskraft som en uppföljning av Arbetsmiljöverkets tillsynsinsatsning mot bemanningsbranschen 2011-2012".

Arbetsmiljöverket beslutade att genomföra regeringsuppdragen som två parallella projekt som samverkar med varandra.

Bakgrund

Användningen av bemanningsföretag är relativt utbredd i Sverige, såväl inom det privata näringslivet som inom den offentliga sektorn, och idag sysselsätter branschen ca 1,6 procent av Sveriges arbetsföra befolkning.

Arbetsmiljöansvaret är delat mellan bemanningsföretaget och kundföretaget. Det finns några stora bemanningsföretag med många anställda och kontor över stora delar av Sverige, men enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) är de flesta bemanningsföretag små och mikro-små företag och många av företagen är nystartade.

I sitt systematiska arbetsmiljöarbete behöver bemanningsföretagen ha kunskap om kundföretagens arbetsplatser och säkerhetsställa att bemanningsföretagens uthyrda personal får en god introduktion samt att arbetsuppgifterna är riskbedömda.

Kundföretagen som hyr in personal är oftast stora företag. År 2012 hyrde 21 procent av alla arbetsställen med fler än tio anställda in personal. Trenden går mot att hyra in hela avdelningar och verksamheter. Enligt branschorganisationen Bemanningsföretagen (Almega) är industri och tillverkning det, sett till omsättning, största yrkesområdet.

Kundföretagen köper in kompetens till sin arbetsplats. De behöver inkludera bemanningsanställdas arbetsmiljö och arbetsuppgifter som en naturlig del i sitt systematiska arbetsmiljöarbete. De ska genomföra riskbedömningar av bemanningsanställdas arbetsuppgifter, ge en god introduktion samt försäkra sig om att bemanningsanställda har förstått vad de ska göra. Kundföretagen behöver ha ett tätt samarbete med bemanningsföretagen innan, under och efter en inhyrningsperiod.

Antalet årsanställda inom bemanningsbranschen uppgick till 76 300 under året 2016. De är ofta unga och oerfarna och mer än var femte person är utlandsfödd - inom områden som tillverkning, lager och logistik och handel är andelen ännu högre. Korta anställningstider och anställningar på olycksdrabbade arbetsplatser gör att bemanningspersonal är mer utsatta för risker på jobbet.

Bemanningsanställda drabbades under åren 2011-2015 av 13 arbetsolycksfall per 1 000 anställda, att jämföra med 7 arbetsolycksfall per 1000 för samtliga branscher. För bemanningsanställda män var frekvensen 15 per 1 000. Antalet olyckor som de bemanningsanställda drabbas av påverkas av vilka verksamheter de hyrs ut till, vilka arbetsuppgifter de har och hur introduktionen fungerar vid ut- och inhyrningen.

De vanligaste skadorna inom bemanningsbranschen sker med truck, kniv, handhållen slipmaskin, pallar och förpackningar. Majoriteten av de bemanningsanställda som råkar ut för arbetsskador är unga män.

Tillsynsinsats

Syftet och målet med tillsynen är att förebygga att bemanningsanställda skadas i arbetet. Inriktningen av inspektionerna och upplägget av insatsen bygger på erfarenheterna från Arbetsmiljöverkets tidigare tillsynsinsats inom branschen 2011-2012.

I förberedelserna har Arbetsmiljöverket också tagit del av den kunskapssammansättning som gjordes 2013 "Arbetsmiljön för hyresarbetskraft – inhyrdas fysiska och psykosociala arbetsmiljö (RAP 2013:10), analyserat den officiella arbetsskadestatistiken och haft informationsutbyte med arbetsgivarorganisationen Bemanningsföretagen (Almega).

Tillsynen påbörjades i september 2016 och pågår till slutet av 2017. Totalt beräknar vi att besöka ca 300 bemanningsföretag och ca 900 inhyrningsföretag. Vi gör inledningsvis en inspektion hos bemanningsföretagets kontor, besöker därefter ett urval av dess kundföretag och återkopplar sedan resultatet av dessa vid ett återbesök på bemanningsföretaget.

Inspektionerna under hösten 2016 genomfördes i första hand mot arbetsställen som anmält arbetsskador. Inriktningen på inspektionerna var att kontrollera om det fanns brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet – och då särskilt i introduktionen – hos ut- eller inhyraren som bidragit till de inträffade skadorna.

I urvalet för inspektionerna under 2017 prioriteras arbetsställen som inte har besökts under de senaste 4-5 åren och/eller som har anmält arbetsskador. Arbetsställen som enligt uppgifter från Försäkringskassan har flera sjukskrivningar ska också prioriteras i tillsynen.

Fram till mitten av maj 2017 har vi inspekterat ca 650 arbetsställen, varav ca 260 är arbetsställen för bemanningsföretag och ca 390 för inhyrande företag. De inhyrande företagen har funnits inom flera olika näringsgrenar, de allra flesta inom tillverkningsindustri, men många besök har även gjorts inom parti- och detaljhandel, transport, hotell- och restaurangverksamhet, bygg- och anläggningsbranschen, konsultverksamhet, dataprogrammering, hälso- och sjukvård med mera.

Inspektionerna har resulterat i inspektionsmeddelanden till ca 75 procent av inspekterade arbetsställen. De brister som vi hittills har konstaterat handlar huvudsakligen om brister i systematiskt arbetsmiljöarbete vad gäller undersökning/riskbedömning, rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete, åtgärder/handlingsplan samt introduktion av och instruktioner för de anställda.

Vi har också kontrollerat och ställt krav till arbetsgivare om rutiner för arbetsanpassning och rehabilitering.

Under hösten 2017 startar EU en kampanj, inom ramen för SLIC-arbetet, riktad mot bemanningsbranschen – både in- och uthyrare. Kampanjen pågår t.o.m. 2019 och ska också omfatta pilotinspektioner med gränsöverskridande samarbete mellan arbetsmiljömyndigheter i EU-länderna. Arbetsmiljöverket planerar att delta i dessa pilotinspektioner.

Informationsinsats

Målet med informationsinsatsen är att en högre andel av landets arbetstagare och arbetsgivare inom bemanningsbranschen samt deras kundföretag ska ha kännedom om sina rättigheter och skyldigheter när det gäller arbetsmiljö, framförallt vikten av riskbedömningar och vikten av en god introduktion.

Som inhyrd personal är man ofta ny på jobbet. Sannolikt har man genomfört samma eller liknande arbetsuppgifter ute på andra företag och det finns en förväntan på att man snabbt ska komma igång. Men varje arbetsplats är unik och har sina speciella risker. Som ny på jobbet behöver man därför en god introduktion och genomgång av säkerhetsföreskrifterna, framförallt för att inte skada sig men även för att kunna göra ett så bra jobb som möjligt.

Genom att kommunicera budskapet "Ny på jobbet" så involverar vi kundföretagen och bemanningsföretagen i problematiken.

För att informationssatsningen ska få en extra tyngd och varaktighet bör delar av den ske i samarbete med externa aktörer som står målgrupperna nära. Informationssatsningen kommer att bestå av information (digitalt och i tryck) till bemanningsanställda, bemanningsföretag och kundföretag samt en kampanj.

På Arbetsmiljöverkets webbplats, av.se, kommer det att byggas upp informationssidor som vänder sig till bemanningsföretag, kundföretag och bemanningsanställda, med detaljerad information om vad man bör tänka på innan, under och efter en uthyrningsperiod. På webben kommer det även finnas en animerad informationsfilm som visualiserar vikten av en god introduktion och hur man praktiserar det delade arbetsmiljöansvaret. Informationsbroschyrer planeras att tas fram.

Kampanjen planeras att genomföras digitalt i en bred kommunikation, bland annat via sociala medier, vid ett eller två tillfällen, och det främsta målet är att få

målgrupperna att besöka vår webbsida för att få mer information om vad de bör tänka på innan, under och efter en uthyrningsperiod.

Organisationen Prevent planerar också att genomföra en informationskampanj till bemanningsbranschens aktörer under hösten 2017. Arbetsmiljöverket har därför inlett ett samarbete med dem. Syftet är att försöka ge varandra draghjälp och samordna våra olika insatser.